Masonluktaki İskoç Riti Konusunda Anlatılar - II
18. Yüzyılda Derecelerin Gelişimi

Kaynak: https://masonpedia.com/2021/06/18-yuzyilda-ekosizmin-derecelerinin-gelisimi/
Sapere Aude Konferanslarından Anlatılar (No. 94)
Orijinal başlığı: The Development in the XVIIIth Century of the “écossais” Degrees
Konferansı veren: Jacques Huyghebaert – 12 Ekim 2020
İzleyip Türkçeye çevirerek düzenleyen: Murat Özgen Ayfer

[Başlığın böyle konmuş olmasına karşın konuşmacının Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti’ne pek az değindiği, özellikle 18. yüzyılda İrlanda üzerinde durduğu dikkati çekecektir.]

Mavi ya da Simgesel Masonluk çırak, kalfa ve üstat mason olmak üzere üç dereceden ibaretken, Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti, kısaca İskoç Riti ya da Rozkrua, 33 dereceli bir masonik sistemdir.

[Bu deyişte konuşmacının bir yanlışı var: Rozkrua (Gül-Haç) bu ritin 18. derecesidir.]

Ritin 33. ve sonuncu derecesini oluşturan ve dünyadaki yüksek konseylerin ilki olan ABD Güney Jüridiksiyonu Yüksek Konseyi, 1801 yılında kurulmuştur. Diğer tüm yüksek konseyler ve ve İskoç Riti’nin alt kuruluşları doğrudan ya da dolaylı olarak bundan doğmuştur. Şuna da dikkat etmek gerekir: İskoçya Büyük Locası ile İskoç Riti apayrı şeylerdir.

Bir kez daha şunu altını çizerek vurgulamama izin verin: Genel olarak Masonluk da özel olarak İskoç Riti de din, tarih ve bilimin yerini tutmakta değildir.

İskoç Riti'nin diğer birçok masonik dereceler gibi Kutsal Kitap'tan esinlenmiş olduğu doğrudur ama Masonluk o kitabın yorumlarıyla yani Kutsal Kitap'ta anlatılan birtakım olayların detaylı ve kritik açıklamalarıyla ilgilenmez.

Masonlar olarak biz, öncelikle, Kutsal Kitap'taki öykülerin evrensel ve simgesel değerlerinin, belirgin dinsel, tarihsel ve bilimsel yanlarından bağımsız olarak incelenip anlaşılması niyetindeyiz.

Doğal olarak Yahudi, Hıristiyan ve Müslüman kardeşlerin konuyla kendi inançlarının perspektifinden ilgilenmeleri anlayışla karşılanabilir ama öyle yaptıklarında, bunu Masonluğun amacı dışında kaldığını göz önüne alarak locanın dışında tutmalıdırlar.

Örneğin Royal Arch derecelerinin anlamlarını didiklerken, peşinden gitmeye girişmek yerine Kutsal Kitap'ta İsraillilerin 12 kabilesine değinen her bir sözcük ve tümceyi birbirinden ayırıp incelemek gerekir.

Buradan, 12 sayısının numeroloji perspektifinden olası ezoterik anlamı üzerinde masonik araştırma yapılabilecektir.

Bu farklı araştırma tarzları çelişkili görülmemelidir. Kendi alanlarında çakışır ve birbirlerini tamamlarlar.

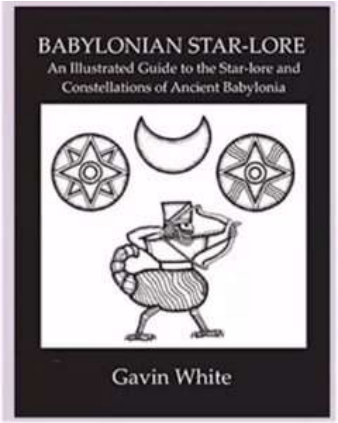
İsraillilerin 12 kabilesi salt Yakup'un 12 oğlu ile bağlantılı değildir. Şunlar da var:

- Zodyaktaki 12 kuşak
- Yılın 12 ayı
- Günün 12 saati
- Gecenin 12 saati
- Bir ayak boyunu oluşturan 12 inç
- Bir şilinin 12 peniden oluşumu
- Bir librenin 12 ons oluşu
- İsa'nın 12 havarisi

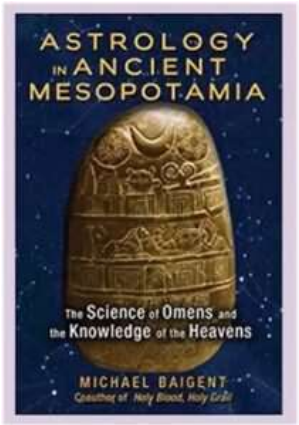

Bundan çıkarabildiğimiz bir bilgi var mı?

Gavin White adlı yazarın 2008 yılında yayımlanmış ***"Babylonian Star-Lore"*** *(Babil'in Yıldız Bilimi)* adlı kitabında, Antik Babil uygarlığındaki yıldız bilimi ve takımyıldızlar, çizimli olarak anlatılır.

Bu bağlamda Michael Baigent'in (1947-2013) 1994 basımlı ***"Antik Mezopotamya'da Astroloji"*** adlı kitaba değinilebilir.

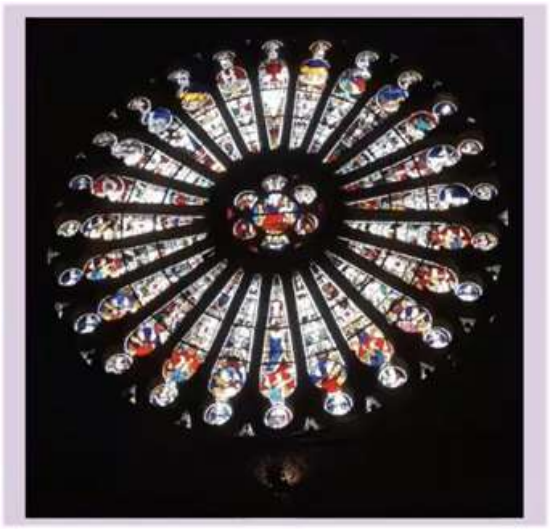
Yukarı Mısır'da Dendera'daki Zodyak'a bir göz atalım. Tep yakınlarındaki Dendera kentinin dışındaki tapınağın küçük şapelinin tavanına yarı kabartma olarak yıldızların simgeleri işlenmiştir.

Bir antik İran kabartmasında Mitra, 12 havarisiyle birlikte gösterilmiştir.

Fransa Anjou, Anvers'teki 15. yüzyıl yapımı St Mauritus Katedrali'ndeki bir vitrayda, ortada İsa olmak üzere üstte 12 Zodyak simgesi, altta 12 havari görülür.

12 Zodyak simgesi, İngiltere Birleşik Büyük Locası'nın Londra'daki büyük mabedinin tavanındaki freske de işlenmiştir.

İskoçya'daki Yüksek Royal Arch Şapitri'nin bir derecedeki anlatımından şöyle iki pasaj alabiliriz:

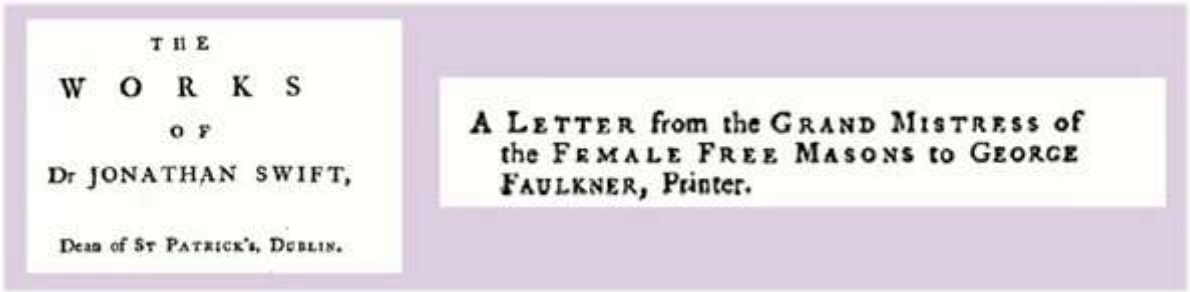
"... deliği üçüncü taşı öne çekmek suretiyle genişletince, bu sırada güneş de tam tepedeyken, diğer kardeşim aşağıya indirildi ..."

"... burasını inceleyince yedi sütun üzerine oturtulmuş şahane bir hücre olduğunu gördü; sütunların tablaları üzerinde ..."

İskoçya, Aberdeen'deki Royal Arch hücresi:

Jonathan Swift'in 1724 yılında Dublin'de yayınlanmış çalışmaları kapsamında ***"Matbaacı George Faulkner'e Kadın Masonların Büyük Üstadı'nın Mektubu"*** başlıklı yazılarda Masonluk kurumunun kökeni Antik Mısır'a hatta İbrahim'e kadar uzandırılır.

THE
WORKS
OF
Dr JONATHAN SWIFT,
Dean of St PATRICK's, DUBLIN.

A LETTER from the GRAND MISTRESS of the FEMALE FREE MASONS to GEORGE FAULKNER, Printer.

Burada Masonluğun Kelt Druidizm ile bağlantısı, Süleyman Mimarîsi'nin anlamı, alşiminin etkisi, Kabalizm ile Hermetizm, Kudüs Aziz Yahya Şövalyeleri'nin can alıcı rolü, Tapınak Şövalyeleri, Malta Şövalyeleri ve Rozkuracıların izleyicileri olarak çağın spekülatif masonları anlatılır.

Şimdi 1724 tarihli bu yazılardan alıntılara gelelim.

[Bu anlatılarda çok yanlışlık hatta saçmalıklar görebilirsiniz. Masonluğun 1723 tarihli temel yasa kitabının tarihsel bölümünde de buna benzer yanlışlar ve uydurmacalar vardır. Bu yazılar da aynı dönemin ürünü ve yanlışlar içeren aynı kaynaktan yararlanılarak düzenlenmiş olabilir. Özellikle gerekmedikçe bu yanlışların her birine ayrı ayrı değinmek fazlaya kaçmak olur. Bu konuda sunucunun yorum yapmamış olması da yadırganabilir. Ancak onun yapmaya çalıştığı, sadece bir eski belgede neler yazılmış olduğunu aktarmak, böylece Masonluğun geçmişte operatif meslek dışında nasıl bir spekülatif antik köken benimsemiş olduğunu yansıtmak… En azından ilginçliği görmek için, sabırla okumak gerek.]

… Kral James VI İngiltere tahtına çıktıktan sonra, gerek İskoçya gerek İngiltere'deki büyük üstat niteliğiyle Masonluğu yeniden canlandırdı …

[İskoçların Kralı Janes VI 1603 lılında aynı zamanda İngiltere kralı da olmuştu. Ancak bu olayın Masonluk ile bağlantısı yoktur.]

[Masonluk] Kraliçe Elizabeth tarafından tümüyle ezilmişti çünkü sırlarına ulaşamıyordu. …

… Tam kaliteli kişiler, kralı örnek alıp kendilerini masonlar arasına kabul ettirdi. …

… Bir arı, tüm çağlarda ve uluslarda, Masonluğun hiyeroglifi olmuştur çünkü tüm diğer canlı yaratıkları kendi yerleşiminin ya da kovanının rahatlığı ve buluşundan uzak tutar. …

... Bu nedenle Fransa kralları, -hem Pagan hem Hıristiyan olanlar- her zaman ünlü masonlar, armalarında üç arı taşırdı. Fakat bir arıya tapınmış gibi olan Mısır putlaştırmasını gidermek için, ilk Hıristiyan kralları olan Clodovechus onların zambak ya da çiçek delisi olduklarını söylemiş ve bir mason olarak öldüğünde, kendisiyle birlikte gömülmelerini istemişti. ...

[Clodovechus ya da Clovis (Almanca Hlodwig) Merovenj hanedanının kurucusu, Frankların ilk kralı ve 481-511 yılları arasında Roma İmparatorluğu'nun dağılışından sonraki anahtar dönemde Gal ülkesinin çoğunun hükümdarıydı. 508 yılında Hıristiyanlığı kabul etmişti.]

... Mısırlılar, -her zaman yetkin eski masonlar olarak- dış görünüşünde bir boğa olan arıya tapardı. Bu bağlamdaki sırrı daha iyi korumak için, boğaya Latincede arı anlamına gelen Apis demişlerdi. Arıyı boğa ile temsil etmekteki gizem şöyledir: Masonların Pitagor localarının öğretisine göre, büyük baş hayvanların ruhu arılara geçer. İmparator Augustus'un pek beğendiği Masonlukta pek ünlü bir becerisi olan şair Virgil'in de belirttiği gibi ...

... Modern masonların loca dediği şey, yukarıdaki nedenle eskilerin "masonların kovanı" dedikleri şeydir. Aynı nedenle bir locada muhalefet doğarsa, ayrılıp bir başka loca kurmak günümüzde kovanı terk etmek olarak nitelenir. ...

... Merlin ve Keşiş Bacon, Masonlukta pek yakında modern İngilizcede değerlendirilecek ve şayet abonelerce cesaretlendirilirse matbaacımız Mr. Faulkner tarafından satışa çıkarılacaktır. Aynı zamanda, koruyucumuzun dediğine göre yardımı olmaksızın Masonluğun özü anlaşılamayacak olan Raymundus Lillius'a da değinilecektir. ...

[Merlin, Kral Arthur döneminin ünlü büyücüsüdür. Burada adı geçen Bacon ise Francis Bacon değil Roger Bacon.]

Ramon Llull (1232-1315), ***"Tratado des Astronomia":***

[Llull, çalışmalarıyla, Ortaçağ ve Rönesans döneminde, Hermetikler, Gnostikler, Alşimistler ve diğer ezoterikçiler üzerinde çok etkili olmuştu.]

*... Koruyucumuzun ne iyi ki vurguladığı, sonradan **Kudüs Aziz Yahya Locası** denilen Süleyman Mabedi Locası, -kolayca kanıtlayabileceğim üzere- yeryüzündeki en eski ve en pak locaydı. Ünlü İskoç Kilwinning Locası bundan doğmuştu. Antik Yahudi ve Pagan Masonluğu birçok dinsel ve Hıristiyan kural ile taçlandırmış Kudüs Aziz Yahya Şövalyeleri ya da Malta Şövalyeleri'nin iki onurlu locası oluşmadan, 2000 yıl öncesinde hüküm sürmüş olan Fergus döneminden bu yana, zaman zaman İskoçya'nın tüm kralları, kesintisiz olarak bu locanın Büyük Üstadı olmuştu. ...*

"Guglielmo Caourcino" (M.S. 6067 Paris Ulusal Arşivi)

1480 tarihli, ancak 1948 yılında keşfedilmiş olan bu minyatür, bir grup operatif masonun Rodos'ta Malta Şövalyeleri Tarikatı'na alınışını gösteriyor. Latince metninde, bunun bir kabul töreni olduğuna ilişkin kuşku bırakmıyor. Haçlılar, Kutsal Topraklar'da surlar, kiliseler ve diğer binalar yaptıklarına göre, yanlarında zaman içinde bazılarının haçlı tarikatlarına da katıldığı taş masonları, marangozlar vb. vardı.

Resimdeki bir detay:

... İrlanda baş kralının en büyük oğlu Fergus, tüm sanatlar ve bilimlerde, özellikle doğal büyü ve sonradan İrlanda ve Mona'nın Fenikeliler, Kaldeliler ve Mısırlılar'ın ardından Batı dünyasının tek gerçek Kabalist ardılı olan, Rozikrusiyen denilen kabalistik felsefe üzerine çok iyi eğitim almıştı. ...

... Metinlerde yaşamı üzerinde açıkça belirtildiği üzere, Mısırlılar bunu olasılıkla doğrudan İbrahim'den edinmişti. Öğrendiğime göre Paganların tüm bilgili adamlarına ahlâkî felsefe kadar okült bilgiler edinmeleri bakımından izin verilmişti. Bunlar, önceleri patriklerin sonradan Talmudistlerin kabalistik okullarında serpilip zenginleştirilmişti. ...

... Fergus, İskoçya'daki Piktler tarafından indirilmeden önce, adıyla anılan Carrick Fergus kalesini yaptırmıştı. (12. yüzyıl) Burası günümüzde (Mısırlı masonların piramitleri ve hiyeroglifler ya da masonların işaretleri dahil olmak üzere) herhangi bir becerikli masonun bunu sanatın kurallarına göre incelediğinde kolayca kavrayacağı üzere, yeryüzündeki en gizemli mimarî yapıttır. Bunu o günlerde Druidler denilen masonlar kolejinin locası olarak yaptırmıştı. ...

Zanaatın ardındaki dereceler üzerine en eski kaynaklar.

Bu on sayfalık ***"Bayan Büyük Üstattan Mektup"*** çok dikkate değer çünkü İrlanda'da Büyük Loca dönemi başlamadan bir yıl önce Dublin'de basılmış olup, Masonluğun yüksek derecelerinde geliştirilecek olan temel mitleri ve efsanevî tarihi önceden içermektedir.

Denilir ki yazar Jonathan Swift, Masonluğun her tür ve her dönemin okült felsefeleriyle yani Masonların Pitagor Locası, Raymundus Lullius, doğal büyü ile kabalistik felsefe ve Merlin ile Roger Bacon gibi sihirbaz ve büyücülerle bağdaştırmıştı.

Roger Bacon (1219-1292), Avrupa'da barutu ilk kez yapan kişidir. Kara barut yapımını da şöyle tarif eder: "Beş ölçek güherçile, beş odun kömürü ve beş kükürt al. Böylece gök gürültüsü ve şimşek yaratırsın."

Fransisken keşiş Roger Bacon bir alşimi deneyi yaparken:

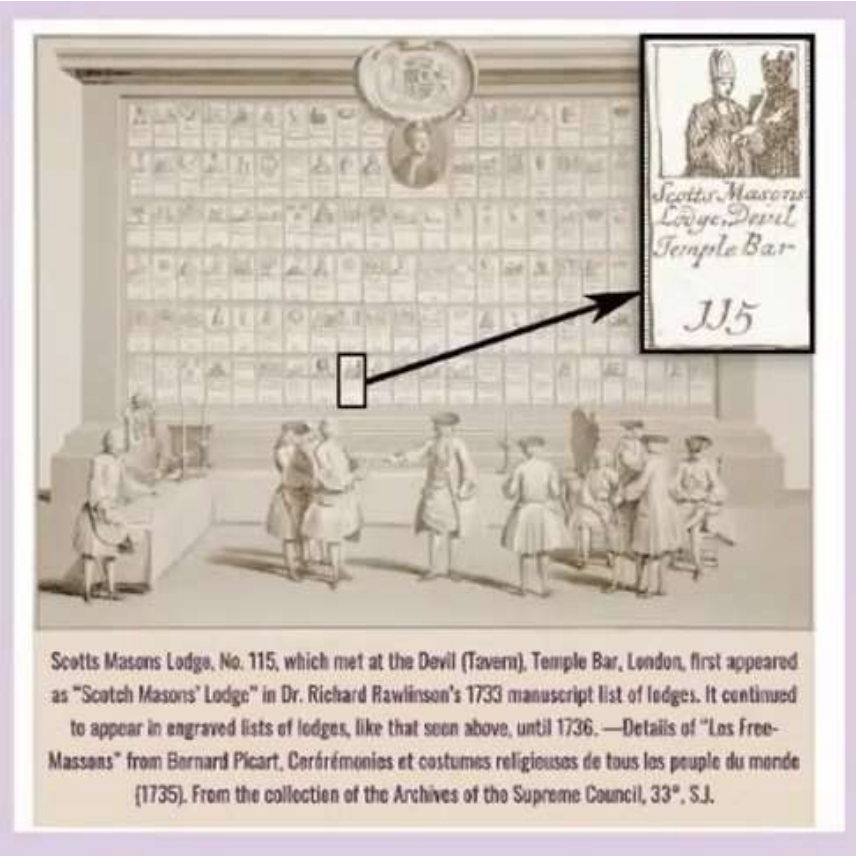

Sayın D. de Castells kardeşimizin ***"Antiquity of the Holy Royal Arch"*** *(Kutsal Royal Arch'ın Eskiliği)* adlı kitabında belirttiği üzere, Royal Arch daha 1725 yılında İrlanda'da vardı ve canlı bir kurum olarak çalışmaktaydı. Nitekim Robert Bashford kardeşimiz de 1720'li yılların sonunda üç zanaat derecesi olan Çırak, Kalfa ve Üstat mason derecelerinin genişletilerek Önceki Üstat, Yetkin Mason, Üstün Yetkin Mason, Arch Masonu ve Royal Arch Masonu derecelerinin oluştuğu görüşündedir.

Londra'daki İskoç Üstat Locaları

"İskoç Üstat" ve "İskoç Üstat Locaları" terimlerinin kullanımı Londra'da 1730'lu yıllardan sonra başlamıştır.

Robert Freke Gould kardeşimize göre İskoç Üstat Locaları, bunların üyelerinin İskoç olduğu anlamına gelmez. Ritüel veya tören temasının, çoktan beri yitirilmiş olan Nitelendirilemez Sözcüğün bir hücrede keşfedilmesi üzerine kurulu olduğunu belirtir. Bu bakımdan Gould, İngiltere Büyük Locası'nın "Devil Tavern" (Şeytan Tavernası) adlı yerde toplanan 115 no.lu locasının Royal Arch'ın ilkel bir biçimi üzerine çalıştığı görüşündedir.

Scotts Masons Lodge, No. 115, which met at the Devil (Tavern), Temple Bar, London, first appeared as "Scotch Masons' Lodge" in Dr. Richard Rawlinson's 1733 manuscript list of lodges. It continued to appear in engraved lists of lodges, like that seen above, until 1736. —Details of "Les Free-Massons" from Bernard Picart, Cerémonies et coutumes religieuses de tous les peuple du monde (1735). From the collection of the Archives of the Supreme Council, 33°, S.J.

Bu konular masonlarca 18. yüzyılın ikinci yarısında, 1737 yılında daha önce Fransa'ya göçmüş olan İskoç asıllı Şövalye Michael Ramsay tarafından verilmiş ünlü "söylev"in ardından fışkıran çeşitli sistemlerdeki yüksek derecelerde geliştirilip genişletilmiştir. Ancak bu dereceler daha önce de bir biçimde, kuşkusuz en azından İrlanda'da mevcuttu.

Şövalye Ramsay Kimdir?

[Burada Ramsay'ın yaşam öyküsüne yer verilmişti. Bunu dilimize çevirmek yerine atlayıp geçtik çünkü bir başka yazıda bu yaşam öyküsü çok daha ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır:]

Şövalye Ramsay, 1736 ve 1737 yılında iki kez üst üste Paris Büyük Locası'nın Büyük Sözcüsü niteliğiyle vermiş olduğu söylev ile ün kazanmıştır.

[Konferansın bu aşamasında Ramsay'ın ünlü söylevinin İngilizceye çevirisinden alıntılara yer verilmişti. Burada bunları da geçiyoruz çünkü bu söylevin Türkçeye çevirisinin tamamı var.]

Spekülatif Masonluğun Fransa'daki başlangıcından beri, Ramsay'ın üstlendiği sözcülük görevi gerek Büyük Loca'da gerekse özel localarda çok önemliydi. Kıta Avrupası ve Latin Amerika'da sözcü günümüzde de düzenli görevlilerden biridir; görevi de inisiyasyonlardan sonra ve özel fırsatlarda konuşma yapmaktır.

Nitekim Ramsay'ın birçok versiyonu olan söylevi de özellikle bu amaçla kaleme alınmıştı. Eski Yükümlülükler'in ona göre bir yorumuydu ve inisiyasyondan sonra bir uyarı niteliğinde sunulması öngörülmüştü.

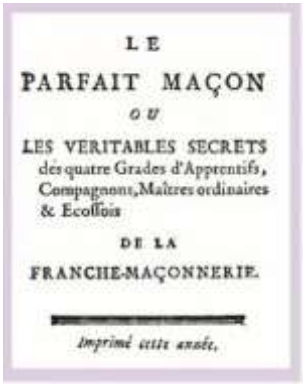
Ramsay'ın ne söylevinde, ne yaşamının herhangi bir diğer döneminde ne yazılarının herhangi birinde Tapınak Şövalyeleri'ne değinmesi söz konusudur ne de birtakım ek derecelerin oluşturulmasından söz etmiştir. 1736 yılındaki ilk söylevinden önce Fransa'da "İskoç Masonluğu"na dair bir iz de yoktur ama bundan hemen sonra ortaya çıkmış ve hızla yayılmıştır.

Alain Bernheim, ***"Ramsay ve Söylevine Yeniden Ziyaret"*** adlı çalışmasında (2004), Ramsay'ın yüksek "écossais" İskoç derecelerini icat etmiş olmadığının altını çizerek bunu kanıtlamıştır.

Söylevindeki görüşler, başkalarının elde edilebilir daha önceki yazılarında yer almaktadır. Ramsay, zaten var olan öyküleri kopyalayıp derlemiştir. Bunlar kendi kafasından çıkmamıştır.

Ramsay'ın Masonluk ile Şövalyelik Kurumu'nu bağdaştıran söylevi, Fransa'da dehşetli başarı kazanmış, sözünü ettiği "Haçlılar" Tapınak Şövalyeleri'ne dönüştürülmüştür. Tapınak Şövalyeleri'nden tarihsel mirasa ilişkin anlatı, Masonluğa aşılanmış ve bu İskoç Masonluğu'nun inanılmaz ölçüde büyümesini sağlamıştır.

Yüksek dereceler 1750 dolaylarında ortaya çıkmıştır. Ramsay bundan 7 yıl önce ölmüştü.

LE
PARFAIT MAÇON
OU
LES VERITABLES SECRETS
des quatre Grades d'Apprentifs,
Compagnons, Maîtres ordinaires
& Ecoffois
DE LA
FRANCHE-MAÇONNERIE.
Imprimé cette année.

1744 tarihli bu kitaptan şöyle alıntılar seçebiliriz:

... Masonlar arasında denir ki üstat derecesinin üzerinde sözünü etmiş olduğum daha birçok derece vardır ve kimileri bunların sayısının 6 kimileriyse 7 olduğunu söyler ...

İskoç masonları denilenler, bunların dördüncü dereceyi oluşturduğunu ileri sürer. Bu Masonluk, diğerlerinden birçok bakımdan farklı olup, oluşumunun Fransa'da başladığı bilinmektedir. Bunun hakkında okuduğumu ilişkilendirecek olursam, bu kamuoyunu rahatsız etmez... Bu, Ekosizme Çırak, Kalfa ve Üstat Mason derecelerine oranla üstün bir derece verir gibidir. ...

... Onların kardeşlerinin yaptığı gibi Süleyman Mabedi'nin yıkıntıları üzerinde ağlamak yerine, Ekosizm bunu yeniden inşa etmek ile ilgilenir. ...

Şunu not etmek önemli: Kral Süleyman'ın Mabedi'nin yıkıntıları altında bir gizli hücre keşfedilmesi, bulunan "Yitirilmiş Sözcük" ve Kudüs'teki mabedin yeniden yapımı İskoç Üstat Masonların Locası'ndaki ahlâkî öğretimin çekirdeği niteliğini taşır. İskoç üstat derecesi ve ritüellerinin kapsamı incelendiğinde, bunun Royal Arch Derecesi'nin kökünü oluşturduğu da açıkça görülür.

Bu konu, 1750 yılından bu yana İrlanda'da fakat aynı zamanda İngiltere, Fransa, Prusya, İsveç, Rusya ve Amerikan kolonilerinde belgelenmiştir. Bu sadece Royal Arch derecesi için değil, birtakım yüksek dereceler için de söz konusudur: Doğu Şövalyesi, Rozkrua ve Tapınak Şövalyesi dereceleri o sıralarda zaten bazı localarda uygulanmaktaydı.

[Konferanstaki bu karmakarışık anlatımlarla başa çıkabilmek zor iş… Her paragraftan sonra düzeltme ve açıklamalara yer vermedik. Ancak bu bağlamda yapılabilecek okumalar var. Bunun için ***"MASONLUK TARİHİ"*** adlı kitabın 8. bölümü ile ***"Masonlukta İskoç Riti'nin Oluşumu"*** başlıklı yazıya bakılabilir.]

İrlanda'da Yüksek Dereceler

1749 yılında 205 no.lu locada kullanılmış döşeme örtüsü:

[Döşeme örtüsü, Masonlukta bir salona "mabet" niteliği vermek için kullanılan, ilgili derecenin önemli simgelerini içeren bir tür halıdır.]

... 18. yüzyılın Masonluğu bir ulusal merkezî organizasyon değildi ama öyle olacaktı. Bir ülkeden, dünyanın bir yanından diğerine yolculuk eden kardeşlerce, her nereden gelmişlerse kendi âdetlerini ve eğilimlerini gittikleri her yere ulaştırmalarıyla gelişerek değişikliklere uğradı. Ulusal büyük localar, -o sıralarda yüksek konseyler ya da ona benzer organlar yoktu- aslında üyeleri üzerinde bireylerin girişimlerinden daha az etkili olabildi. Oyunun kuralları farklıydı. ...

... İrlanda jüridiksiyonunda Büyük Loca'nın çıkardığı patentler, Localara bazı yetkiler vermiş, böylece herhangi bir masonik derecede çalışabilmeleri sağlanmıştı; onlar da bu olanaktan yararlanmıştı. Bu bağlamdaki tek koşul, törenleri yürütebilecek bir kardeşin hazır bulunmasıydı.

... Dolayısıyla gerek ülkede gerekse dışarıda, localar istedikleri herhangi bir dereceyi verebiliyordu. ... Sadece Zanaat Patenti ile tüm derecelerin verilebilmesi zor kavranır. ...

İrlanda 271 no.lu "Limerick" adlı locanın mühürleri:

O günlerde, yüksek dereceler "Mavi Loca" patenti altında uygulanıyordu.

Savaşlarla birlikte, özellikle İrlandalı ve Fransızlar, oradan oraya hareket eden askerî localar ve kolonilerdeki gelişmelerle birlikte yüksek derecelerin Avrupa ve dünya çapında Atlantik limanlarında uygulanmasını sağladı: 1700'lü yıllarda Cork, Bristol, Brest ve Bordeaux limanları, Antiller, Amerika ve Hint Okyanusu kıyılarındaki yerleşimlere deniz yoluyla ulaşmayı sağlıyordu.

****

4 Mayıs 1786'da İrlanda Büyük Locası bir bildirge yayımladı:

"Bir mason locasının Royal Arch ile bağlantılı konuları defterlerine geçirmeleri kesinlikle uygunsuzdur."

Büyük Loca'nın bu önergesi, anında ve çok sert tepkiyle karşılandı.

Aslında, kardeşlerden birçoğu, Royal Arch dahil yüksek derecelerde çalışmanın, daha önceki gibi tartışmasız biçimde hakları olduğu görüşündeydi. Localar tarafında Büyük Loca'ya gönderilmiş protesto mektuplarından birinde şöyle deniyordu:

" ... Yüksek derece düzenleri üzerine Büyük Loca tarafından getirilmiş bu yeni kurallar, bu düzenler, herhangi bir göstermelik Baş ya da denetleyen Güç olmaksızın kesintisiz bir sükunetle yürütüldüğü sürece, gereksiz bir icattır. ..."

İrlanda, 351 nolu “Monaghan” Locası’nın mühürleri:

İrlanda, 206 nolu “Keenan” Locası’nın bijuları:

İrlanda’da Yüksek Derecelerin Oluşumu

Kılıç Şövalyesi, Doğu Şövalyesi, Doğu ve Batı Şövalyesi derecelerinin hepsinin sahnesi Babil ve Kudüs’te geçer. Ritüel, Yahudilerin tutsak edilmesi ve Kudüs’te ikinci mabedin yapımı sırasında çektikleri sıkıntıları kapsar. Bu üç derecede en ortadaki karakter, Kudüs’taki ikinci mabedi inşa eden Yahuda ailesinden Zorobabel’dir. 1810 yılı dolaylarında bunlar “Tutsaklık dereceleri” olarak anılmış, Babil’in Kızılhaçı adı altında toplanıp 1923 yılına kadar İrlanda’da Tapınak Tarikatı öğretim birimlerinde, günümüzdeki Şövalye Masonlar Konseyi kurulup bu birimler kaldırılıp yerlerine Kızılhaç Mason Dereceleri getirilinceye kadar uygulanmıştır.

18. yüzyıl Babil Kızılhaçı derecesi bijuları:

İrlanda localarında 18. yüzyıl sonlarına doğru birçok derecenin uygulandığı bilinir: Mark Masonu, Mark Kalfa Masonu, Mark Üstadı, Link Masonu ya da Uğraşı, Babil Geçidi ya da Daniel Kızılhaçı, Ürdün Geçidi ve Royal Düzen ya da Prusya Mavisi, Kara Mark, Tapınak Şövalyesi, Akdeniz Geçidi, Patmos’un Malta Kızılhaçı, Patmos Şövalyesi.

Tapınak Tarikatı'nın kampları ya da tüm adıyla "Aziz Yahya, Filistin, Rodos ve Malta Birleşik Dinsel ve Askerî Tapınak Tarikatı", 18. yüzyılda İrlanda zanaat localarına eklenmişti.

İlk İrlanda Büyük Kampı'nın hangi tarihte oluştuğu belli değildir. 1805 yılında yüz yıldan fazla bir süredir var olduğu ileri sürülmüştür. Her neyse, İrlanda Büyük Locası Hem Tapınak Şövalyeleri hem Royal Arch'ı kontrolü altına almaya giriştiğinde, en az 400 İrlanda locasının fırtına gibi karşı çıkışı nedeniyle bu projenin terk edilmesi zorunluluğu doğmuştur. Büyük Loca, 1805 yılında ortaya konulan bu girişimi ancak 24 yıl sonra gerçekleştirebilmiştir.

İrlanda, Cork, "Youghal" Locası (18. yüzyıl) Şövalye Mason ve Prens Mason derecelerinin çalışma tablosu:

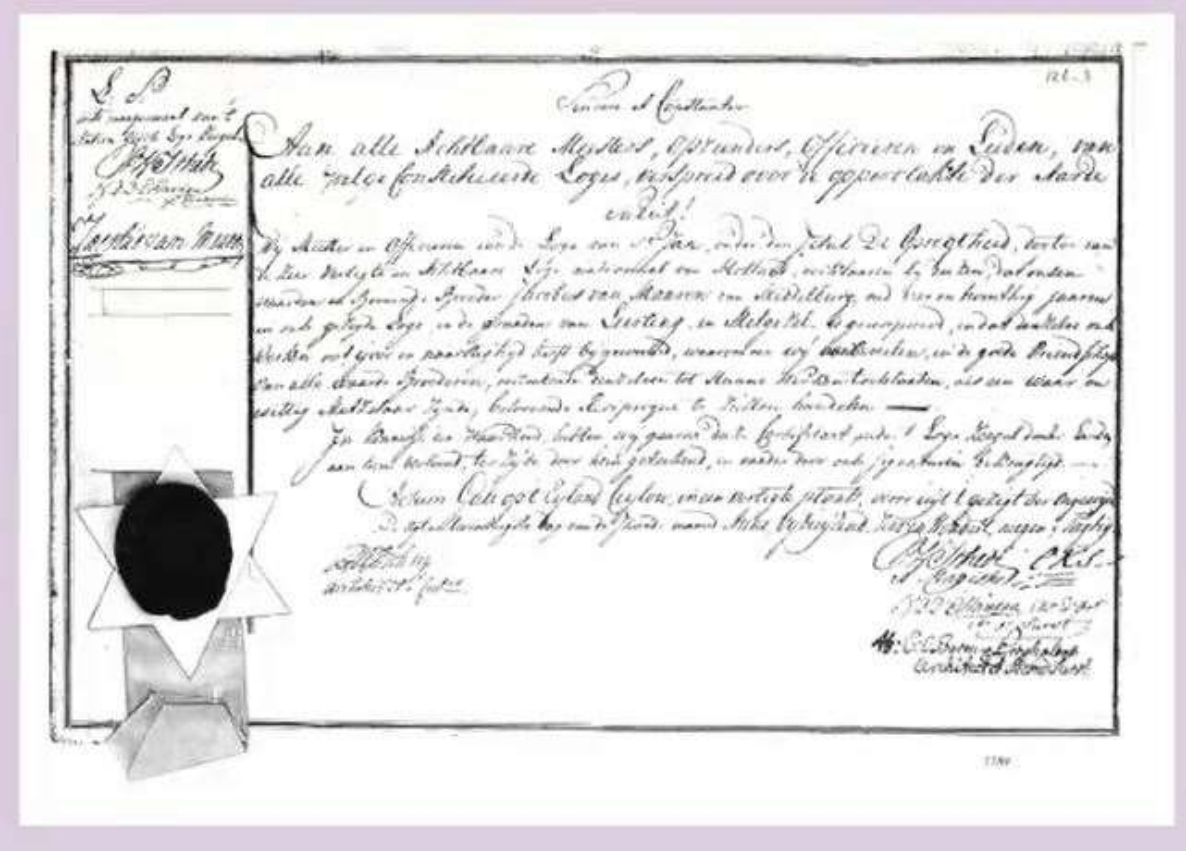
Hollanda Antilleri 18. yüzyıl sonu Doğu Şövalyesi derecesi önlük ve kordonu (eşarp):

(Haag Mason Müzesi, Nils Holmberg de Beckfeldt Koleksiyonu)

Sri Lanka, Hollanda “Sincerity” Locası, üstat diploması (1789)

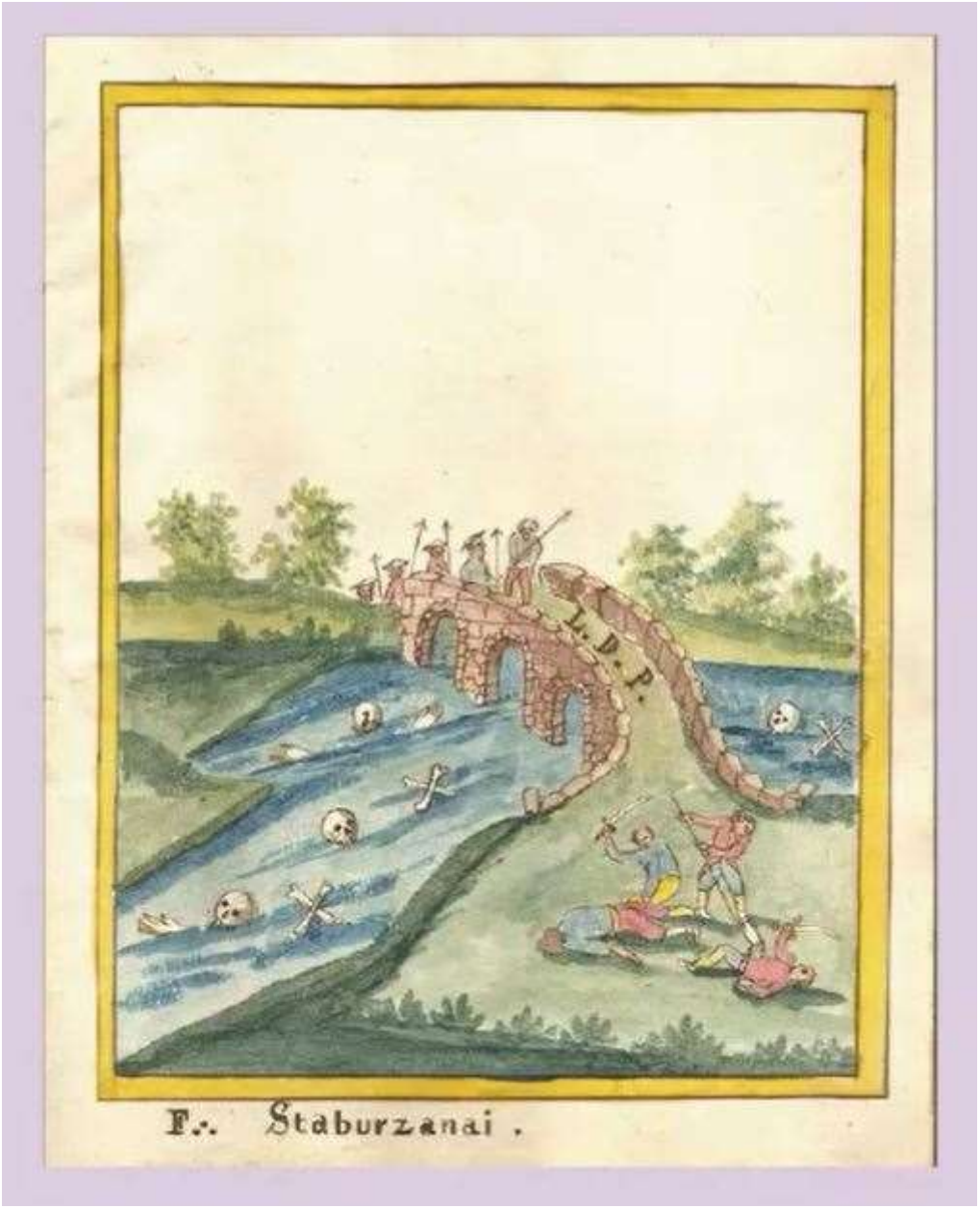
Bunun detayına girildiğinde, imzaların niteliği görülüyor:

Saygıdeğer Üstat/Üstad-ı Muhterem: CKS = Kadoş Şövalyesi
Birinci Nazır: Ch^{r} d’Or^{t} = Doğu Şövalyesi
İkinci Nazır: Architecte = Mimar

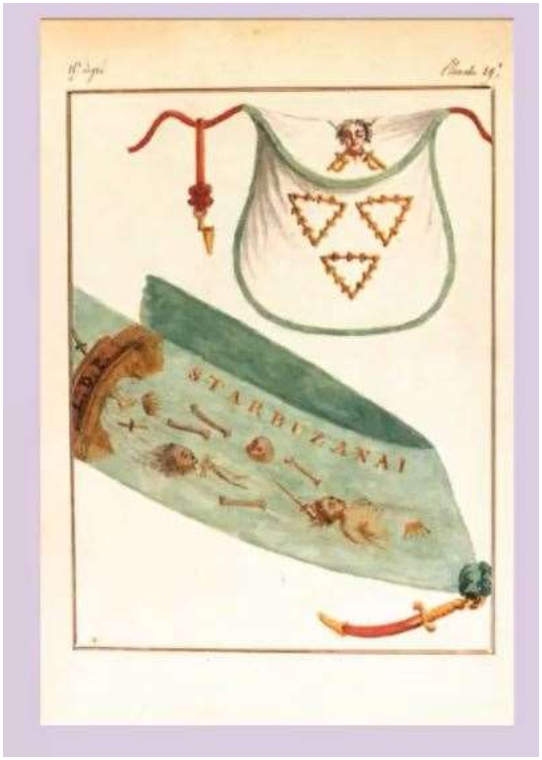
Bir diğer 15. derece eşarbı ile derecenin tablosu:

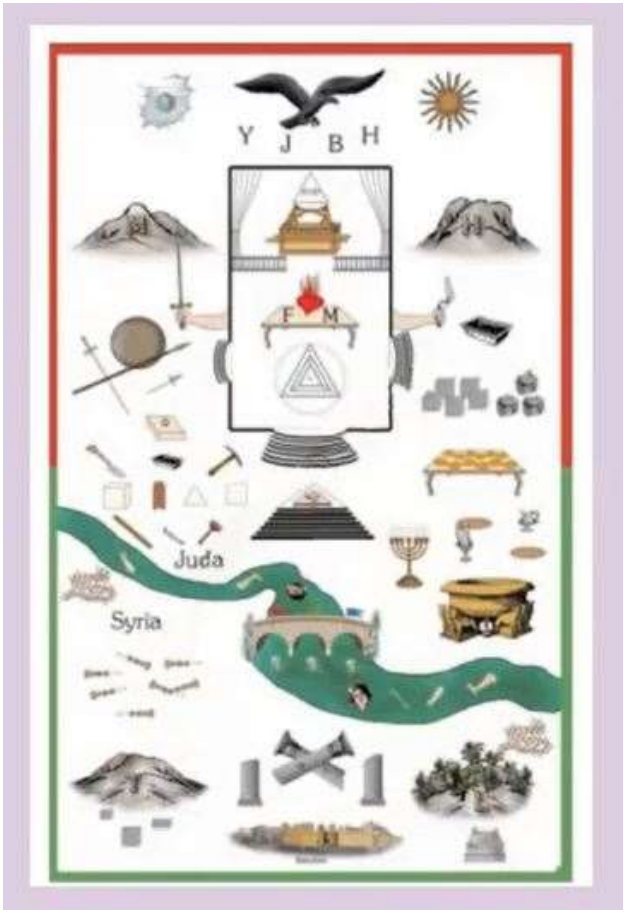

(GLNF Fransız Ulusal Büyük Locası Müzesi)

Aynı derecenin bir diğer önlük ve kordonu ile çalışma tablosu:

***

Bir Alman soylusu olan mason Baron Carl Gotthelf von Hund und Alten-Grotkau, kendince Paris'te iken yüksek derecelere alınmış ve 1743 yılında, tam da Şövalye Ramsay'ın öldüğü yıl "Eques ab Ense" adı altında Tapınak Şövalyesi olmuştu. Ölümüne kadar sözünü ettiği törende, diğerlerinin yanı sıra Charles Radclyffe, Derwentwater örlü, Kilmarnock örlü ve kendisine "Eques a Penna Rubra" (Kızıl Tüy Şövalyesi) adı altında "Bilinmeyen Üst" bulunmuştu ki ona göre bu kişi doğrudan "Bonnie" olarak anılan Prens Charles Edward Stuart idi.

İskoçya Büyük Locası'nın 1742-1743 tarihlerindeki büyük üstadı olan Kilmarnock, Charles Edward Stuart'ın Britanya tahtını yeniden ele geçirmek için 1745 yılında giriştiği Jakobit hareketine katılmıştı. Colloden Savaşı'nda yakalanmış, ihanet ile suçlanarak 1746 yılında kafası kesilmek suretiyle idam edilmişti.

Paris'teki Fransa Büyük Locası'nın Büyük Üstadı olan Derwentwater de (1736-1738) 1745'teki Jakobit eylemine katılmış, o da yakalanarak idama mahkûm edilmiş ve 1746 yılında kafası kesilmişti.

[Derwentwater denilen kişi: Charles Radclyffe'dir. Unvanı "Derwentwater Örlü" oylduğu için öyle denmiş. Jakobit ise, Stuart hanedanı yandaşı anlamındadır.]

Baron von Hund'un Paris'te alındığı gerçek ya da uyduruk Tapınak Şövalyesi Tarikatı olsun, Jakobitlerin yarattığı masonik etki olsun, hepsi 1745 yılındaki Culloden yenilgisinin ardından ortadan kalkmıştı.

Her neyse, von Hund Sıkı İzleyiş (Strict Observance) 7. Eyaleti'nin büyük üstadı olunca, tarikatın doğrudan 13 Ekim 1307 tarihinde Fransa kralı tarafından tutuklanan ve İskoçya'ya kaçan, 1317 yılındaki Bannockburn Savaşı'nda kendilerini göstermiş olan, modern zamanlara kadar İskoç krallarınca gizlice korunmuş olan Tapınak Şövalyeleri'nin mirası olduğunu ileri sürmüştü.

Yenilenmiş Tapınak Şövalyesi Tarikatı'nın merkezi, von Hund'un yaşadığı Dresden (Saksonya) yakınındaydı. Tapınakçıların yüksek derecelerindeki loca ve şapitrler, ritin yıllar içinde varlığının sürüşüyle birlikte Rusya, Almanya, Bohemya, Avusturya ve İskandinav ülkelerinde de çalıştılar. Sıkı İzleyiş Sistemi'nin tepesinde gizli "Innersten Orden" (İçerinin Şapitri) vardı. Tüm Almanya'daki prensler, dükler ve soylular, yığınlar halinde Sıkı İzleyiş'e katıldılar.

Haçlıların Tapınakçı Sıkı İzleyiş kapsamındaki şövalyelik ruhu bugün de farklı bir biçimde İskandinav ülkelerinde (İsveç Riti), Almanya'da (Masonlar Düzeni) ve Yenileşmiş İskoç Riti (Fransa, İsviçre, Belçika, İspanya, ABD) sürmektedir.

[Masonpedia notu: Bu bağlamda konuşmacı kardeşimizin, Sıkı İzleyiş Riti'nin çöküşüyle birlikte Almanya'da yer alan diğer ritlerden söz etmediği dikkati çekiyor. Diğer ritler ise, -adında İskoç sıfatı geçse de Yenilenmiş İskoç Riti dâhil- birer "İskoç riti" niteliği taşımaz.]

İskoçya Royal Tarikatı

İskoçlar ya da İskoç Üstat ile birlikte, 1741 yılında Londra'da Kilwinning Tarikatı ya da İskoç Heredom sözü geçer. Kilwinning Tarikatı'nın bir şapitri, 1744 yılında Deptford'da, bir diğeri 1750 yılında Hollanda'da Haag kentinde kurulmuştur. Tarikatın masonik efsanevî tarihçesi, 12. yüzyılda Kral 1. David'in hükümdarlık dönemine uzanır. Bannockborn Savaşı'ndan sonra, 1314 yılında birinci derece olarak **Heredom of Kilwinning** ikinci derece olarak da **Rosy Cross** (Rozkrua) oluşturulmuştur.

Ne tarikatın kurulmuş olduğu tarih ne de kimin kurmuş olduğu bilinmektedir. Fakat günümüzdeki adına karşın, tarikatın İskoçya'da doğmuş olduğu kuşkuludur.

Hollanda patentini elinde tutan William Mitchell, 1752/53 yılı dolaylarında Haag'dan Edinburgh'a göçerek, elindeki belge ile orada bir eyalet büyük locası kurmuştur. Bu kuruluş, 1767 yılında İskoçya Royal Tarikatı'nın Büyük Locası'na dönüşmüştür.

Rose Croix, Rozkrua ya da Gül-Haç 1614 yılında yayınlanmış **Fama Fraternitatis** ile bağlantılıdır. Frater Christian Rosenkreuz, bir kabalist ve alşimist, Rozkrua Tarikatı'nın alegorik kurucusudur.

Edienburgh'ta yayınlanmış bir şiirde görüldüğü üzere, İskoçya'da Masonluk ile Rozkrua arasında çok erkenden, 1638 yılında bağlantı kurulmuştur:

"İçimize doğan brüt değildir,
Biz Rozkrua kardeşleriyiz;
Mason sözcüğümüz ve kehanetimiz var,
Gelecekte olacakları önceden biliriz."
Henry Adamson, ***"The Muses' Threnodie"***

"Speculum Sophicum Rhodostauroticum" adlı yapıttan alınma Rozkruacı, Alşimist ve Astronom Daniel Mögling'in (1596-1635) takma Teophilus Schweighart Constantiens adı altında yayımladığı gravürü:

Rozkrua Mabedi ya da Rozkrua'nın Bilgelik Aynası(1618)

[Bu gravür, özellikle Robert Boyle tarafından 1655 yılı dolaylarında İngiltere'de kurulmuş olan "Invisible Colledge" (Görünmez Kolej) adlı Rozkrua örgütünün bir simgesi olarak görürüz. Ancak bu konuşmada ondan söz edilmiyor.]

Bu, Rozkrua bildirgesinin tarihinin 10. yüzyıla kadar taşınıp, Bizans'taki Harbaville Triptych şövalyelik haçının ortasına bir gül yerleştirilmesinin örneğidir.

Alan Bernheim, ***"Kilwinning Trarikatı veya İskoç Heredomu Üzerine Notlar"*** adlı çalışmasında şöyle diyor:

"Bildiğim kadarıyla masonik metinlerde Rozkrua'ya ilk kez Fransa'da bir Loca Üstadı'nın göreve getirilişine (isat) ilişkin 1754 tarihli bir ritüelde değinilmiştir. Bundan sonraki, Kloss tarafından sözü edilen 1 Mayıs 1757 tarihli Rozkrua Sertifikası'dır. Rozkrua ritüeli, Marquis de Gages tarafından yapılmış 1763 tarihli ritüel koleksiyonuna alınmıştır ve olasılıkla derecesin bu konuda bulunabilecek en eski belgesidir."

Ancak 1749 tarihli Enninskillen döşeme örtüsünde ve İrlanda göğüslük bijularıyla madalyonlarındaki Rozkrua simgeleri, o tarihte Rozkrua derecesinin bir biçiminin verilmekte olduğunu göstermektedir.

Ecossais (İskoç) Masonluğu'nun Gelişimi

1732 yılında Fransa'nın Bordeaux limanında İngiltere Büyük Locası'na bağlı "Loge l'Anglaise" adlı bir İngiliz zanaat locası kurulmuştu. Bu locadan doğan "Loge la Française" 1743'te Bordeaux kentinde, ortaya çıkan İskoç derecelerinde çalışan ilk loca olarak bilinen "La Parfaite Harmonie" adlı locanın temelini atmıştı. Masonluğun yüksek derecelerinin tarihinde önemli bir yer alacak olan Éstienne Morin, bu locanın ve yine Bordeaux kentindeki "Parfaite Loge d'écosse" adlı locanın kurucularındandı. Atlantik ötesinde, Şimdi Haiti adını taşıyan Saint Domingue'de iş kurmuş olan bir şarap taciriydi.

[Masonpedia notu: Çoğu masonik yazında bu kişinin adı Etienne olarak geçer.]

1750'li yıllarda sadece İrlanda'da değil, İngiltere, İskoçya, Fransa ve diğer yerlerde büyük locaların gücü pek sınırlıydı. Yüksek dereceler üzerinde hemen hiç denetimleri yoktu. Bu ek masonik dereceleri deneyimli üyelerine veren localar, bu işi mavi dereceler üzerindeki patentlerine dayanarak yürütüyordu. Ritüeller kısaydı; ez azından ilk yıllarda elle bile yazılmışları yoktu. Az ya da hemen hiç kurallaşmamış ritüel ve kuşanımlar hatta üzerinde uyuşulmuş yüksek derece listeleri olmadığından, İskoç Masonluğu yerel merak ve kişisel inisiyatiflerle bağımsız bir şekilde gelişti.

Ancak 1766 yılı ile birlikte Fransa ile denizaşırı kolonilerinde, ayrıca aynı zamanda Avrupa ülkelerinde birtakım karmaşık "İskoç" dereceleri üzerinde çalışma yapılıyordu.

İskoç yüksek derece ritüellerinden belgelenmiş olanları çoktur ve bunların artarak korunmuş kopyaları, aynı zamanda elektronik yazılımları, suretleri, çevirileri ve çoğu kez yorumları bulunmaktadır. Bu tarihsel "écossais" 18. yüzyıl ritüelleri, şu adreslerden elde edilebilir:

Foundation Latomia
https://www.latomia.org/
Fonds Gaborria
https://bibliotheque-numerique-patrimontiale.cu-alencon.fr/Fonds-Gaborria
Grand College of Rites of the United States
https://grandcollegeofrites.org/collectanea

Éstienne Morin'in İcadı

27 Ağustos 1761 günü Éstienne Morin, Paris'te Egemen İskoç Ana Locası Doğu ve Batı İmparatorları Konseyi'nden, onu Büyük Denetçi olarak atayan, Yetkin ve Yüce Masonluğu dünyanın her yerinde kurmak üzere yetkilendirerek güçlü kılan bir patent aldı.

Alain Bernheim'ın ***"Éstienne Morin et l'Ordre du Royal Secret"*** (1999) adlı yazısında belirttiğine göre, Paris'teki Clermont Şapitri'nin ve Yetkinleşme Riti'nin yukarıda belirtilen İmparatorlar Konseyi, sadece kimi masonik tarihçilerin tasarımlarında söz konusudur. Morin'e iletilmiş olan patent, 18. yüzyılda zaten yok olmuştur. Araştırıcı için sorun, bugüne kadar o patentin günümüze kadar on farklı belgede basılmış kopyalarının bulunuşudur. Morin patentinin varlığından kuşku duyulamasa da Royal Sır Yüce Prensleri Büyük Konseyi'ne ilişkin on bilinen kopyanın hiçbirinde bu konuya değinilmemiştir.

[Konferansçı böyle demiş olsa da Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti'nin öncesindeki Yetkinleşme Riti ile bağlantılı birçok anlatımda, bu patentin bir kopyası bile verilmektedir.]

Her ne kadar Morin, kendisini tek "Büyük Denetçi" olarak nitelendirip yeni bir masonik kuruluş oluşturarak verilmiş yetkinin sınırlarını aştıysa da becerisi "Royal Sır Tarikatı" ya da "Royal Sır Prensleri'nin Tarikatı" adını verdiği 25 dereceli bir masonik rit oluşturmak ve o tarihlerde uygulanan birçok dereceyi buna katmaktı.

[Burada konuşmacının Fransa'daki Yetkinleşme Riti oluşunu âdeta çöpe attığı görülüyor.]

Morin, gemisi İngilizler tarafından ele geçirildiği ve bir süre İngiltere'ye götürüldüğü için Fransa ile Saint Domingue (Haiti) arasını 15 ay gibi bir sürede almış ve 1763 yılının Ocak ayında varabilmişti.

Varışından sonra, çok iyi İngilizce, Fransızca ve Hollandaca bilen, devlet memuru, çevirmen ve Jamaika Kingston'daki amiral yardımcılığı meclisinin müdür ve çavuşu etkin mason Henry Andrew Francken ile tanışıp dost olmuş, onu 1763-1767 tarihleri arasında Genel Denetçi Vekili yapmıştı.

Francken, iki yıl New York, Albany'de kaldı ve orada 1767 yılında Amerikan Yetkinleşme Locası'nı (4.-14. derece) oluşturdu.

1783 yılında Henry Andrew Francken, 1700'lü yılların sonlarına doğru Saint Domingue'de uygulanmış Royal Sır Tarikatı'nın 4'ten 25'e İskoç dereceleri ritüellerinin bilinen ilk İngilizce çevirilerini yaptı. Bu Francken İskoç Riti öncesi döneminin el yazmaları ve bunların Fransızca orijinalleri mevcuttur.

Bunun çok önemli oluşu, bunların İskoç Riti derecelerinin öncüleri olup, Carson, Gourgas, Yates, Pike ve ABD'nde eski ritüelleri yeniden yazmaya girişen diğerleri için en eski formlar oluşundan ileri gelir.

Francken bu dereceleri devrimden önce ve devrim sırasında Fransız Antilleri ve Jamaika'dan Kuzey Amerika'ya getiren bir anahtar kişiydi.

[Bu plaka, Kingston'da Etienne Morin ve Henry Andrew Francken anısına çakılmıştır.]

Francken'i 52 Denetçi izledi ve Amerika'da 1801 öncesinde en az 75 Denetçi atandı.

Denetçi ve vekiller kendilerinden daha çoğunu üretti. Üstat masonlara nitelendirilemez ve yüce dereceleri vererek zaman zaman kuruluşlar oluşturdular.

Kayıtlar seyrektir ama 1801 öncesinde en azından aşağıdaki kuruluşlar oluşturuldu:

1. 1764 – Parfaits d'écosse Locası, New Orleans, Louisiana;
2. 1767 - Nitelendirilemez Yetkinleşme Locası, Albany, New York;
3. 1781 - Yetkinleşme Locası, Philadelphia, Pennsylvania;
4. 1783 – Yetkinleşme Locası, Charleston, South Carolina;
5. 1788 – Kudüs Prensleri Büyük Konseyi, Charleston, South Carolina.

Masonluğun Kalbi Dostluktur.

İskoç Riti üzerine bu ikinci konuşmayı bitirirken, şöyle diyebilirim: Masonluğun tarihi ve sembolizmi ile bağlantılı bilgimizi artırmak ne kadar ilginç olursa olsun, masonik düzenin kökü ve iliğinin Kardeşlik ve Dostluk olduğunu, üyelerini birbirine bir kutsal bağ ile yapıştıran asıl çimentonun bunlar olduğunu gözden uzak tutmayalım.